

همه آمده اند رییس جمهوری شوند

پایان مهلت نام نویسی برای نامزدی انتخابات ریاست جمهوری به معنای پایان صف چند صد نفره ای است که بدون ضوابط خاصی به وزارت کشور آمدند تا آمادگی خود برای رقابت بر سر عالی ترین منصب اجرایی کشور اعلام کنند؛ صفوفی که ایجاد آن سال ها است سبب طرح پرسش هایی جدی در زمینه ضوابط و قوانین نامزدی ریاست جمهوری شده است.

پایان مهلت نام نویسی برای نامزدی انتخابات ریاست جمهوری به معنای پایان صف چند صد نفره ای است که بدون ضوابط خاصی به وزارت کشور آمدند تا آمادگی خود برای رقابت بر سر عالی ترین منصب اجرایی کشور اعلام کنند؛ صفوفی که ایجاد آن سال ها است سبب طرح پرسش هایی جدی در زمینه ضوابط و قوانین نامزدی ریاست جمهوری شده است. به گزارش گروه پژوهش و تحلیل خبری ایرنا، امروز بیست و ششم فروردین 96 آخرین روز ثبت نام نامزدهای ریاست جمهوری دوازدهم است که رای گیری آن بیست و نهم اردیبهشت ماه به انجام خواهد رسید. طی پنج روزی که از آغاز ثبت نام می گذرد صدها نفر برای نامنویسی به وزارت کشور رفته اند و در پایان روز چهارم اعلام شد که بیش از هزارنفر داوطلب ریاست جمهوری دوازدهم شده اند.

** صف های طویل داوطلبان ریاست جمهوری

اکثریت ثبت نام کنندگان، نه چهره یا خبره سیاسی بودند نه کارنامه مدیریتی برای برعهده گیری عالی ترین منصب اجرای کشور داشتند. امسال اعلام نامزدی کودکی سه ساله از سوی والدینش یا ثبت نام پیرمردی 92 ساله برای ریاست جمهوری خبر ساز شد، خانواده ای چهارنفره به صورت دسته جمعی برای نامزدی به وزارت کشور سر زدند و مانند سال های گذشته برخی با ظاهر و چهره هایی نامتعارف در این وزارتخانه حاضر شدند. ثبت نام های نامتعارف امسال و سال های گذشته هرچند به قول برخی خبرنگاران و ناظران، قسمت مفرح و سرگرم کننده انتخابات است اما هر بار پرسش های بسیاری را در زمینه قانون انتخابات و سازوکارهای نامزدی به دنبال داشته است. موافقان قوانین و چارچوب های کنونی معتقدند شرایط عمومی و کلی ثبت نام کنندگان مزیتی است که نشان می دهد برای همگان عرصه ای موسع برای برعهده گرفتن عالی ترین مناصب و مسوولیت ها وجود دارد اما در برابر، این دیدگاه مطرح است که قانونگذاران دست کم برای نام نویسی انتخاب شوندگان ریاست جمهوری به فکر سازوکار و صافی کاملتری باشند.

طرفداران تغییر فرایند و سازوکارهای موجود با اشاره به برداشت و نگاه های که در درون کشور و نیز از بیرون مرزها به مقوله انتخابات ریاست جمهوری شکل می گیرد و با توجه شانیت این مقام بر این باورند که باید قوانین مشخصی تصویب شود تا از ایجاد صف های طویل داوطلبان ریاست جمهوری جلوگیری به عمل آید.

** نگاهی به شرایط انتخاب شدن به عنوان رییس دولت در برخی کشورها

درالگوهای مختلف مردمسالاری، شرکت کنندگان در رقابت های سیاسی برای تصدی کرسی ها انتخابی باید واجد شرایط و ویژگی های خاصی باشند. براساس قانون اساسی جمهوری اسلامی و اصل یکصد و پانزدهم و رییس‌جمهوری باید از میان‌رجال مذهبی و سیاسی و که واجد شرایط زیر باشند انتخاب گردد: ایرانی‌الاصل، تابع ایران، مدیر و مدبر، دارای حسن سابقه و امانت و تقوی و مومن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور. نکته قابل تامل اینکه در قانون انتخابات به عنوان آیین نامه

گزینش رییس جمهوری شرایط سنی، سیاسی، حرفه ای و ... مشخصی وضع نشده است. در کشوری چون انگلیس، دولت و رییس آن از میان احزاب پیروز در انتخابات پارلمانی برآمده و به نوعی شرایط عمومی بین نمایندگی مجلس عوام تا نخست وزیری مشترک است. در حوزه های انتخاباتی انگلیس که مقرر شده از آن تنها یک نماینده به پارلمان فرستاده شود، معرفی نامزد به روش درخواست صورت می‌گیرد.

در این کشور، افراد دارای صلاحیت مقرر در رویه های مشخص، پس از تهیه برگه رسمی نامزدی، نام و نشانی و شغل خود را در آن می‌نویسند. سپس امضا یکی از رای دهندگان به عنوان پیشنهاد دهنده، امضا رای دهنده ای دیگر به عنوان تایید کننده و امضا هشت نفر به عنوان موافق به آن ضمیمه می شود. همچنین مبلغی پول به عنوان وثیقه به مسوولان مربوطه تسلیم می شود تا نام نامزد در فهرستی رسمی ثبت شود. اگر نامزدی کمتر از پنج درصد آرا در حوزه انتخاباتی را بدست آورد، ودیعه او به نفع دولت ضبط می‌گردد. شرایط سنی نامزدی مجلس عوام انگلیس، دارا بودن حداقل 18 سال است. نامزدها باید شهروندی پادشاهی بریتانیا (انگلیس، اسکاتلند، ولز و ایرلند شمالی) یا کشورهای عضو جامعه همسود (کشورهایی که به طور تشریفاتی ملکه یا پادشاه در آن ها رییس کشور شمرده می شود) را داشته باشند.

در نظام ریاستی فرانسه اولین شرایط نامزدهای ریاست جمهوری عبارت است از داشتن حداقل 23 سال سن و نیز تابعیت فرانسوی با ذکر این نکته که نوع تابعیت نامزد از حیث اکتسابی یا تبعی بودن تفاوتی ندارد. شرایط یادشده برای نامزدهای انتخابات پارلمانی نیز عمومیت دارد.

نامزد ریاست جمهوری فرانسه باید معرفی نامه ای خاص برای شرکت در انتخابات داشته باشد. ضرورت دارد این معرفی نامه از سوی حداقل 500 شهروند فرانسوی که واجد شرایط « نمایندگی منتخب&Mandatelectif (raquo; باشند امضا شود؛ به این معنی که اشخاص معرفی&ZWNJ;کننده باید پیشاپیش، خود در یک انتخابات رسمی شامل انتخابات پارلمانی (مجمع ملی یا سنا)، شهرداری&ZWNJ;ها، مناطق و شورای اجتماعی اقتصادی در چارچوب ضوابط قانونی انتخاب شده باشند و در زمان معرفی نامزد مورد نظر، در وضعیت نمایندگی باشند. این 500 نفر باید دست&ZWNJ;کم از 30 حوزه انتخابیه متفاوت در فرانسه یا دیگر سرزمین های تحت حاکمیت پاریس باشند تا نامزد معرفی شده صلاحیت لازم را احراز کند.

چهره های دارای شرایط ریاست جمهوری در فرانسه باید با واریز مبلغی (10 هزار فرانک برای انتخابات 2007) به عنوان احتیاط به حساب خزانه&ZWNJ;داری کل، اعلام نامزدی کنند. این چهره ها، اعلامیه نامزدی خود را به شورای قانون اساسی ارسال می &ZWNJ;کنند و این شورا با بررسی جمیع شرایط قانونی تاییده لازم را صادر می کند.

در مورد شرایط عمومی نامزدهای ریاست جمهوری و کنگره در آمریکا، قانون اساسی این کشور تصریح داشته که هر شخص برای احراز مقام ریاست جمهوری باید شهروند بومی یا تبعه ایالات متحده، حداقل سی و پنج ساله و دارای چهارده سال اقامت آمریکا باشد.

در فدراسیون روسیه نیز همانند آمریکا حداقل سن برای داوطلبان 35 سال است اما نامزدها تنها با داشتن 10 سال تابعیت می توانند برای ریاست جمهوری نامزد شوند. نکته قابل تامل اینکه داوطلبان مستقل فاقد حمایت حزبی باید دست کم دومیلیون امضای معتبر از اتباع بالای هجده سال روسیه را ضمیمه درخواست نامزدی خود سازند.

در کشوری چون مصر، داوطلبان ریاست جمهوری باید علاوه بر داشتن شرایط سنی، شرایط سیاسی ویژه ای داشته باشند از جمله داوطلبان نامزدی انتخابات ریاست جمهوری باید دارای سابقه فعالیت سیاسی در شورای رهبری یکی از احزاب و تشکل های قانونی باشند. در مصر نامزدها نباید دارای تابعیت دوگانه یا همسر خارجی باشند.

به این ترتیب می توان دید که در بسیاری از کشورها صافی های کاملتر و مشخصتری برای داوطلبی شرکت در انتخابات ریاست جمهوری وجود دارد. این در حالی است که با شرایط عمومی مندرج در قوانین ایران بسیاری از افراد می توانند برای نامزدی ریاست جمهوری نامنویسی کنند؛ وضعیتی که از دید برخی مزیت و به باور شماری ناشی از نوعی خلا قانونی است.